

Inhoud:

Wat we tot op heden publiceerden	blz. 1
Pastoor's rapporteren over de Eerste Wereldoorlog (vervolg)	blz. 8
Herbergen en cafés in Poppel, vroeger en nu	Blz. 14
Plaatsnamen in Weelde (vervolg)	blz. 28

Wat we tot op heden publiceerden

Door Jos Verhoeven

Na vijftien jaargangen willen wij even een overzicht geven van de gepubliceerde teksten in 59 uitgaven. Indien er leden zijn die bepaalde vroegere uitgaven nog wensen aan te kopen, is dit voor de meeste uitgaven nog mogelijk.

Nr 1:

- De Heemkundekring stelt zich voor
- De Teuten
- De oude schuttersgilden St.-Sebastiaan en St.-Joris te Poppel
- Herkent U ze nog? Oude klasfoto's van Ravels
- Gebeurde er een mirakel te Weelde?
- Was de 112-jarige de 90 al gepasseerd?
- Het geslacht Buycx
- Biografie van de Heilige Nicolaus Poppelius
- Verenigingsnieuws

Nr 2:

- Hoe ontstond de Familienaam Van Hees te Weelde?
- Het geslacht Buycx
- Biografie van de Heilige Nicolaus Poppelius
- Beestachtig bloedvergieten te Ravels
- Jaarschriften, liedjes en gedichten uit Ravels
- Herkent U ze nog? Oude schoolfoto's van Poppel
- Een grafheuvelgroep uit de IJzertijd te Ravels
- Koning Boudewijn bezoekt de St. - Isidorushoeve te Poppel (1956)
- Inwoners van Poppel die in 1666 het kosterskoren of keutergeld betaalden.

- Gemeentefinanciën te Ravels anno 1900

Nr 3:

- De Cecilianen van Poppel
- Onze grens, floklore en bron van leven
- Franciscus Martinus Van Heertum
- De parochieregisters
- In memoriam Modest Van der Voort
- Familienamen Pijnenborg, Vromans en Van Eyndhoven
- Van oude schuren en ander goed gerief
- Herkent u ze nog? Oude klasfoto's van Weelde
- Sint-Jan van Weelde-Straat tussen 1896 en 1951
- Biografie van de Heilige Nicolaus Poppelius

Nr 4:

- De Koninklijke Fanfare "De Verenigde Vrienden" uit Poppel
- De Koekoekshoeve is niet meer!
- Klein Peerke
- Heksen en bijgeloof
- Zo leefde Ravels in 1740
- Bezuinigingen gedurende de oorlog
- Sint-Jan van Weelde-Straat tussen 1896 en 1951

- Onze grens, folklore en bron van leven
- Biografie van de Heilige Nicolaus Poppelius

Nr 5:

- Van Pieren, Bokken en Krombeenders
- Sint-Jan van Weelde-Straat tussen 1896 en 1951
- De Koninklijke Fanfare "De Verenigde Vrienden" uit Poppel
- Familiekunde of genealogie
- Herkent u ze nog? Oude klasfoto's van Ravels
- Het geslacht Van Gils
- De ziel tussen dwaallicht en spookdier
- De grens, folklore en bron van leven

Nr 6:

- Willem Paulussen is niet meer
- Kwartierstraat van Pater Henri Maes
- De Koninklijke Fanfare "De Verenigde Vrienden" uit Poppel
- Over slachten van varkens, het katerfeest en oorlogsliedjes
- De gemeentegrenzen van Ravels
- Het geslacht Van Gils
- De grens, folklore en bron van leven
- Sint-Jan van Weelde-Straat tussen 1896 en 1951

Nr 7:

- Interneringskampen in Nederland tijdens W.O.I
- Hoogeind op stap
- Kwartierstaat van Anna Pluym
- De Weldse toal is wonderzuut
- Sint-Jan van Weelde-Straat tussen 1896 en 1951
- Toen had "Meneer Dokter" nog tijd
- Het Schatshoekje
- De Koninklijke fanfare "De Verenigde Vrienden" uit Poppel
- Het geslacht Van Gils

Nr 8:

- Het geslacht Van Gils
- Het Schatshoekje
- Spotnamen, spotgebruiken en volkshumor uit de Turnhoutse Kempen
- De Poppelse eeuweling Adrianus Ruts
- 65 jaar geleden en nu: rake gedachten van pastoor Bert Pluym

- Sint-Jan van Weelde-Straat tussen 1896 en 1951

Nr 9:

- Het Schatshoekje
- Van Pieren, Bokken en Krombeenders
- De Koninklijke Fanfare "De Verenigde Vrienden" uit Poppel
- Sint-Jan van Weelde-Straat tussen 1896 en 1951
- Ravels, Weelde en Poppel: "Toen en Nu"
- Het geslacht Van der Steen
- Herkent u ze nog? Oude klasfoto's van Ravels

Nr 10:

- Het geslacht Van der Steen
- Het Schatshoekje
- Ravels, Weelde, Poppel "Toen en Nu"
- Sint-Jan van Weelde-Straat tussen 1896 en 1951
- Jos Haagen, de garde van Poppel, vertelt
- Verslag over de lezing van Anneke Boonstra "Twee manen lang"
- Anecdotes over Weelde.

Nr 11:

- Sint-Jan van Weelde-Straat tussen 1896 en 1951
- Schatputte: Paal tussen Poppel en Esbeek
- N.V. Van Gorp's Moderne Wegenbouw na 60 jaar weg uit Ravels
- Ravels, Weelde, Poppel: "Toen en Nu"
- Vierhonderd jaar Dickens te Ravels en Weelde
- Over de boerderij, de tondeldoos, de breischede, de wagenmakerij en zagerij
- Over de hulp aan Belgische krijgsgevangenen
- Anecdotes over Weelde

Nr 12:

- Familie Huysmans-Brosens (Moleneinde Weelde)
- De Koninklijke Fanfare "De Verenigde Vrienden" uit Poppel
- Ravels, Weelde en Poppel: "Toen en Nu".
- Sint-Jan van Weelde-Straat tussen 1896 en 1951
- Van Pieren, Bokken en Krombeenders
- Zuster Martina Rieberghe
- Vierhonderd jaar Dickens te Ravels en te Weelde.

Nr 13:

- Sint-Jan van Weelde-Straat tussen 1896 en 1951
- De Koninklijke Fanfare "De Verenigde Vrienden" uit Poppel
- Vierhonderd jaar Dickens te Ravels en te Weelde
- Ravels, Weelde, Poppel "Toen en Nu"
- Verdachte privileges voor de Vrijheid Weelde
- Het ontstaan van de vaart en de kleinijverheid te Ravels en Oud-Turnhout

Nr 14:

- Volksgeloof, sagen, vertellingen
- Vierhonderd jaar Dickens te Ravels en te Weelde
- Ravels, Weelde, Poppel "Toen en Nu"
- Verdachte privileges voor de Vrijheid Weelde
- Op bezoek bij Maria Appels
- De vlucht naar Frankrijk
- Het ontstaan van de vaart en de kleinijverheid te Ravels en Oud-Turnhout

Nr 15:

- De vaststelling van de Nederlands-Belgische grens
- Jan Baptist Verreet, onderwijzer te Weelde
- Vierhonderd jaar Dickens te Ravels en te Weelde
- 1940: De vlucht naar Frankrijk
- Ravels, Weelde, Poppel "Toen en Nu"
- Het ontstaan van de vaart en de kleinijverheid te Ravels en Oud-Turnhout
- Gedichten van meester Van Beek

Nr 16:

- Het geslacht Baelemans te Ravels en te Weelde
- Herkent u ze nog? Oude klasfoto's van Ravels
- Ravels, Weelde, Poppel "Toen en Nu"
- De Heerlijke Hoeve van Tulder
- Volksgeloof, sagen, vertellingen.....
- Intocht van de Franse troepen in Poppel in 1794
- Een zakkaartje van Lier naar Hilvarenbeek uit 1692
- De ontwikkeling van een naam Huybs te Ravels

Nr 17:

- De Koninklijke fanfare "De Verenigde Vrienden" uit Poppel
- Bernard du Bus de Gisignies
- Ravels, Weelde, Poppel: "Toen en Nu"
- Hoe in 1747 in Poppel de os nog domineerde
- Mieke Beyens-Van den Borne en Til Segers-Van Dun
- Wolven in onze dorpen

Nr 18:

- Op bezoek bij Dina Van den Heuvel
- Ravels, Weelde, Poppel "Toen en Nu"
- Begraven te Weelde
- Poppelse schoolkinderen bezoeken Heemkundemuseum
- Nieuws uit het museum
- Jacht en stroperij
- Etymologie

Nr 19:

- Hem ik 'et niej gezeef?
- Nachtelijk drama te Ravels-Eel
- Jacht en stroperij (2)
- Rijmen en dichten door en op mensen (1)
- De begraafboeken van Weelde (2)
- Foto van de fanfare "Sint-Nicolauskring"
- Frans Corneel Van Loon
- Ravels, Weelde en Poppel: "Toen en Nu"

Nr 20:

- Rijmen en dichten door en op mensen (2)
- De molen van Weelde
- Twee grootvaders, twee oorlogsverledens
- De Weldse taal (1)
- Ter herinnering aan pastoor Voordeckers
- Over Frans Van Rompaey
- Grappen op 1 april
- Het geslacht "Van Beurden" (1)
- Ravels, Weelde en Poppel "Toen en nu"

Nr 21:

- Vliegtuigcrash te Weelde
- Poppelse rover gewurd
- Tafelmanieren in de Middeleeuwen
- De Weldse taal (2)
- Mit Van Oekelen uit Ravels
- Het geslacht Van Beurden (2)
- Van Veenmollen en Geitebokken

Nr 22:

- De fanfare van Poppel en...sinterklaas
- Van Veenmollen en Geitebokken (2)
- Het geslacht Van Beurden (3)
- Antonius Scherders: boef of geksheerder
- Bij een huwelijksfeest
- Het kapelleke bij Lies Knip
- De Weldse toal (3)

Nr 23:

- De Bossche pachthoeve in Ravels-Eel
- Poppelse chirurgijn zwaar gewond op Rovers
- Twee Weeldenaren op pelgrimstocht naar Rome
- Duiventorens, architectuur en evolutie
- Uitdrukkingen, gezegden, staakwoorden...
- Verborgene schatten in ons archief (1)
- Theodorus-Mattheus Wouters

Nr 24:

- Bestrafing door de eeuwen heen
- Misslaghe te Raevens
- Het draaiend lied
- Nieuws uit ons archief (2)
- Hulshout van Toen
- Het dagboek van Adriaan Kolen

Nr 25:

- De veldslag te Poppel
- Het dagboek van Adriaan Kolen (2)
- De mantelmadonna's in onze Kempen
- Nieuws uit het archief (3)
- Onze foto-actie
- Uit de oude doos: De bevrijding van Ravels
- Winterhulp, een steun tijdens Wereldoorlog II

Nr 26:

- Onze kring bestaat 25 jaar!
- Jagen met veer op veer
- Op bezoek in de befaamde St.-Isidorishoeve
- Onbekend doch niet onbemind

Nr 27:

- Adriaan Kolen (3)
- De tram tussen Poppel en Esbeek
- Weeldse privileges toch niet zo verdacht?
- Een zevende zoon in 1885 te Poppel
- De Eucharistische Kruistocht
- Petrus Van Gorp alias "klein Peerke"

- Drie generaties dorpssmeden te Poppel (1)

Nr 28:

- Drie generaties dorpssmeden te Poppel (2)
- Lezers reageren
- Het verzetswerk van Miel Heykants
- Gouden bruiloften

Nr 29:

- Gouden bruiloften (2)
- Ons museum
- Cecillialied
- Bestuursnieuws
- Grote wegenwerken in Weelde in 1762
- Drie generaties dorpssmeden te Poppel (3)
- Zuster Quintina
- Pinksterkermis en Valentinusdag te Poppel

Nr 30:

- Het domein van Puyenbroek bij de grens
- De Toren van Poppel
- Uit de verzameling van Marie Ruts (Poppel)
- Grondplan Steenfabrieken van het Noorden
- Een verhaal uit Ravels tijdens W.O.I.
- Aanwinsten in het Museum
- Van Zoethout tot een Gersten met
- De Rijkswacht van Weelde
- Weelde en zijn Militair Vliegveld
- Kroniek van de bode Turnhout-Tilburg
- Petrus Havermans en Adrianus Verbeek
- Planning Activiteiten heemkundekring 2004

Nr 31:

- De Rakethoeve
- Index "De Drie Goddelijke Deugden"
- Evolutie van het Bevolkingscijfer
- Op de koffie bij Josephine Swaan
- Henri Van Hees

Nr 32:

- Monseigneur Victor Van Beurden
- Inventaris Heemkundekring Boerenbond Poppel
- Op de koffie bij Josephine Swaan (2)
- Weelde heeft een Esperantogroep gehad
- De Kabinetskaart van Graaf de Ferraris
- Oude rechtstekens in de Poppelse kerktoeren
- Een Poppelaar in Rome: Adrianus Paaps
- Het Miraculeus bruggetje te Weelde
- Het dagboek van Sooi Huybs

Nr 33:

- Concretisering van verantwoordelijkheden
- Erfrente
- Het kaartboek van Averbode (1650-1680)
- De parachutepleinen
- Op bezoek bij Poliet Mangelschots te Ravels
- Laurent Peeters, een man uit Weelde
- Zuster Malachie: Theresia Van Loon
- Een Poppelaar in Rome: Adrianus Eligius Paaps
- Een missionaris onder de koppensnellers: Pater Clé
- Toen ik nog misdienaar was
- De dagboeken van Maria Pijnenborg (2)
- Esbeek en de Pilotenlijn
- Schenkingen aan ons museum en archief

Nr 34:

- Afbakening rijksgrens tussen Baarle-Nassau en aangrenzende Belgische Gemeenten
- Stakerslied uit Ravels
- Het mijnenveld van Poppel
- De dagboekjes van Mieke Pijnenborg Oorlog
- Kaart uit 1748 met de grensscheidingen tussen Turnhout, Ravels en Arendonk
- Kwartierstaat van Broeder Jules Haagen en Pater Hendrik Haagen
- De rode-loop epidemie te Poppel in 1819
- De kunstvoorwerpen in de Ravelse Sint-Servatiuskerk

Nr 35:

- In memoriam: Frans Van Tigchelt
- Uit de voorraad teksten van Mieke Pijnenborg
- Een V2 trof de familie Timmermans-Van Gool te Poppel
- Kunstvoorwerpen in de St.-Adrianuskerk te Ravels-Eel
- De familie Van Gorp te Poppel (15de en 16de eeuw)
- De Postelse Hoeve te Poppel
- De ongekroonde martelaar (1)
- Kwartierstaat Alfons Vermeeren en Amelia Verhoeven
- Het jaar 2004
- Conflicten in het grensgebied van Tulder (1)

Nr 36:

- Conflicten in het grensgebied van Tulder (2)

- Kunstvoorwerpen in de St.-Janskerk te Weelde-Straat
- Biografie van de Poppelse pastoor Adrianus Aerts
- Kwartierstaat Martinus Mulders en Maria Cornelia Adriaensen
- De ongekroonde emartelaar
- Wildstropersdrama te Poppel
- Aanwinsten voor het museum
- Over Nicolaus Poppelius
- Op 10 juni 2005 wordt Josephine (Fien) Bols uit Weelde 100 jaar
- 1905-2005 "100 jaar Koninklijke Fanfare Sint Nicolauskring"
- Het geslacht Van den Nieuwenhuysen te Weelde

Nr 37:

- De kunstvoorwerpen in de St.-Valentinuskerk te Poppel (1)
- Het familiearchief van de Poppelse pastoor Cools
- Kwartierstaat Elisabeth Van Rooy
- Het geslacht Van den Nieuwenhuysen te Weelde (2)
- Begrafenisrituelen te Poppel in 1938
- Uit de dagboeken van Maria Pijnenborg (Mieke Pijn) (3)
- Weer een honderdjarige te Poppel?
- Geschiedenis van de Westkempische familie Michiel Jansse Vermeulen (1)

Nr 38:

- De eeuwfeesten te Ravels in 1930
- De kunstvoorwerpen in de St.-Valentinuskerk te Poppel (2)
- Kwartierstaat Alfons Rens en Catharina Vloemans
- De dagboekjes van Mieke Pijn uit Ravels (4)
- Wetenswaardigheden over Ravels
- Oorlogskroniek
- Geschiedenis van de Westkempische familie Michiel Jansse Vermeulen (2)

Nr 39:

- Woord van de voorzitter
- Nieuwjaarsbrief uit 1915 van de Ravelsenaar Isidoor Verdonck
- De kunstvoorwerpen in de Sint-Michielskerk te Weelde

- De honderdjarige Angelina Van de Wouwer
- Uit het parochiearchief van Weelde
- De Lotelingen
- Ordonnantien, statuten ende voorgeboden: Het onderhoud van de straeten
- Oorlogskroniek

Nr 40:

- Het genootschap van de Heilige Franciscus Xaverius te Poppel
- Een dichtbundel in het Poppelse kerkarchief
- De geschiedenis van de Westkempische familie Vermeulen (3)
- Pastoor August Van Lieshout zestig jaar priester (1945-2005)
- Kwartierstaat Pater Jozef Verhaeren
- Ons nieuwe museum
- Het oorlogsboek van Leutnant Klaus Heintze
- Oorlogskroniek (3)
- Oude schoolfoto's van Ravels

Nr 41:

- Viering van 100 jaar Fanfare St.-Nicolauskring van Weelde
- Uit het dagboek van Cornelis Heijns
- Notities uit het memorieboek van Cornelis Heijns uit Ravels
- Brief van Jef Huysmans uit Brasschaat
- Mon Swaan uit Weelde vertelt
- Het Kaske te Poppel
- Oorlogskroniek (4)

Nr 42:

- Volkstelling van Ravels 1694
- De dodendraad
- De kapel van Mosdijk
- Maze Race Course
- Familieboek Willems (Weelde)
- Oorlogskroniek (5)
- De belevenissen in Kongo van de Weeldse missiepater Henri Maes

Nr 43:

- De Vredesstoeten te Poppel in 1919 en 1945

Nr 44:

- Schenkingen aan ons museum en archief
- Met Poppel Sinksen vereerde men Willibrordus

- Uit de dagboekjes van Mieke Pijn
- Jan Clasen van Weelde, de laatste wagenmaker
- Brief uit de gevangenis van Merksplas
- De belevenissen in Kongo van de Weeldse missiepater Henri Maes (Deel 2)

Nr 45:

- Een Heilig Kempenaar: Pater Cornelis Jan Van den Akkerveken (Deel 1)
- De witheer Jan Clerckx was pastoor te Ravels van 1598 tot 1605
- De afstammelingen van Ancelmus van Eel
- Den Timmer vertelt.....(deel 1)
- De keuren van Ravels (Deel 1)

Nr 46:

- Schenkingen aan het museum
- Een Heilig Kempenaar: Pater Cornelis Jan Van den Akkerveken (slot)
- De Melkerij "De Verbroedering" te Weelde
- De keuren van Ravels (slot)
- Den Timmer vertelt. (deel 2)
- Het Oorlogsboek van Poppel (deel 1)

Nr 47:

- Opening museum "Het Kaske" in het oud gemeentehuis van Poppel op vrijdag 7 december 2007

Nr 48:

- Het Oorlogsboek van Poppel (deel 2)
- Schenkingen aan het museum en archief
- De Poppelse Janhagel
- Kroniek van de parochie van St.-Jan in Weelde-Straat (1926-1951) (deel 1)

Nr 49:

- Gesneuvelden of vermisten uit de Eerste Wereldoorlog
- Kroniek van de parochie van St.-Jan in Weelde-Straat (1926-1951) (deel 2)
- Den Timmer vertelt (deel 3)

Nr 50:

- Biografie van de Weeldse missiebisshop Monseigneur Jacobus Bax
- Het preventorium te Ravels
- De Ravelse stoombrouwerij "De Wijngaard"

- De geschiedenis van Weelde. (1)

Nr 51:

- De geschiedenis van Weelde (2)
- Ravels en de molens
- Aanwinsten voor archief en bibliotheek
- Vuurkruisers
- Gedichten van Lode Van Beek

Nr 52:

- Revolutionair Vlaanderen? Poppel
- De industrie langs het Kempisch Kanaal: sociale omwenteling voor Ravels.
- Steenbakkerijen en cementfabrieken te Ravels
- De fabrieken brachten leven in de brouwerij
- Laat Mesolithicum te Weelde-Paardsdrank

Nr 53:

- Fanfare Nut en Vermaak (Ravels)
- Het spel met de duiven: eertijds een boeiend volksvermaak (Ravels)
- Een typische volksfiguur: Steven Couwenberg (Ravels)
- Laat Mesolithicum te Weelde-Paardsdrank (deel 2)
- Den Golse tram
- De Sint-Ambrosiusgilde te Poppel
- Biografie van Martin Verbeeck

Nr 54:

- De Vrijheid Weelde
- De Ravelse toneelvereniging "De Morgenstel"
- De Ravelse fanfare "Jeugd en Vreugd"
- Jan-Baptist Schats uit Weelde: een leven vol missie in Hawaï (1870-1951)
- De heemkundekring kreeg bezoek
- Op bezoek bij eeuweling Dina Van den Heuvel
- Schenkingen voor de bibliotheek en het archief
- Monografie van Weelde

Nr 55:

- Carlien Verhagen 100 jaar
- Uit het archief van de gemeente Poppel
- Geschiedenis van mijn reis van Arnhem naar Assche
- Het Ravelse geslacht Stalpaerts (17de-19de eeuw)
- Den Timmer vertelt
- Het oorlogsgedicht van Jef Woestenburg
- Het spoor van Weelde-Statie

Nr 56:

- De plaatsnamen van Weelde

Nr 57:

- Ons tijdschrift op een nieuwe leest
- In memoriam Jozef (Seppe) Segers
- Heemkunde neemt afscheid van Jozef Segers
- Erfgoeddag 25-04-2010: 300 jaar devotionalia
- Voetbalploeg Poppelia
- Plaatsnamen in Weelde

Nr 58:

- Schenkingen aan het museum, de bibliotheek en het archief
- 40 jaar kinderkarnaval in Weelde
- Herbergen in Ravels in 1930
- De Poppelse Marchandies
- Actua

Nr 59:

- De Poppelse Marchandies (vervolg)
- Lintworm van de St. Antoniusgilde in Weelde
- Pastoors rapporteren over de Eerste Wereldoorlog (Ravels en Ravels-Eel)
- Plaatsnamen in Weelde (vervolg)
- Actua

Pastors rapporteren over de Eerste Wereldoorlog (vervolg)

In het nummer 59 van dit tijdschrift konden we de verslagen lezen zoals die door de beide pastors van Ravels werden opgesteld en overgemaakt aan de aartsbisschop. Hier volgt het verlag van pastoor Jacobs over Weelde in de eerste wereldoorlog.

Dekenij	Turnhout
Gemeente	Weelde
Parochie	Sint-Michiel

Document 1

Weelde, 4 Maart 1919

Eminentie,

Ik heb de eer uwe Eminentie het verslag te zenden van den toestand der parochie van Weelde tijdens den oorlog.

Van Uwe Eminentie de zeer ootmoedige dienaar

J. Jacobs, pastoor Weelde

Jacobs, Pierre Louis Sylvain; °Nieuwrode: 28.06.1861; seminarie: 28.09.1881; priesterwijding: 30.05.1885; leraar College te Geel: 12.09.1885; pastoor te Weelde: 28.08.1896.

Document 2

Weelde – Toestand der parochie tijdens den wereldoorlog 1914-1918

-1- Weelde ligt in het noorderlijk deel, oostwaarts, der provincie Antwerpen en paalt aan Holland. Weelde hoort toe aan het arrondissement Turnhout en aan 't kanton Arendonck; de parochie valt onder de Dekenij Turnhout.

-2- Zoohaast de bevolking de oorlogsverklaring van Duitschland aan België op 4 Augustus in den vroegen morgen vernam, werd onmiddellijk de plaatselijke burgerwacht opgeroepen, om het dorp te bewaken, patrouilliën op de groote verkeerswegen te doen en de burgers van den dreigenden toestand te verwittigen.

-3- Het bevel der algemeene mobilisatie werd aangekondigd en alle dienstplichtigen der gemeente vertrokken naar 't leger. Weelde schonk 28 moedige strijders aan 't vaderland.

-4- In de eerste dagen van den strijd werd de zegepraal van Halen en het krachtig wederstaan der forten van Luik met geestdrift vermeld. Maar weldra brachten de dagbladen den val van Luik en het vooruitzicht der Duitsche legers, zij verhaalden de onmenselijke moorden, de plunderingen en de ongehoorde misdaden van den vijand en onze parochianen kregen schrik. Waar troost, hulp en opbeuring zoeken, tenzij in hunnen H. Godsdienst? Daarom kwamen zij, elken morgen, in drommen de H. Mis bijwonen, en deelnemen in de publieke gebeden door Z. EM. den Kardinaal-aartsbisschop van Mechelen voorgeschreven. 's Avonds voornamelijk was de toeloop van volk groot, wanneer de E. H. Pastoor, voor het uitgestelde H. Sacrament luid op de bescherming van den Heer over het dorp afsmeekte.

Doch zie! De Deutsche Uhlanen dringen de Kempen in, tot Moll, Gheel, Casterlé, ja! Ze staan voor Turnhout en de bevolking vlucht noordwaarts naar de dorpen, die door hunne ligging meest van den vijand schenen bevrijd te wezen. Wij schatten op 4.000 vluchtelingen die hier in Weelde zijn toegestroomd, en er onderkomen bekwamen in de woningen, schuren en andere gebouwen van 't dorp. Tot van uit Brabant toe, werden hier vluchtelingen gelogeerd. Tot lof van de parochianen moet er gezeid worden dat Weelde de beste herbergzaamheid aan die ongelukkigen heeft betoond. Die toestand heeft verscheidene dagen geduurd, en de E. E. Heeren pastoors van Westmeerbeek, Morkhoven, Gierle, Oosthoven, Rijmenam en andere vluchtelingen zullen kunnen getuigen van de vrome godsvrucht en het gedrag onzer bevolking tijdens die dagen van vlucht. Duizende communiën werden toen uitgedeeld in de kerk en in de kapel.

-5- Allengskens kwam er tijding dat de vijand minder wreed, en bloeddorstig geworden was en onze vluchtelingen keerden één voor één naar het ouderlijk huis en hunnen haard terug. Terwijl de oorlog in Brabant en de andere provinciën met hevigheid woedde, werd Turnhout slechts door eene afdeeling van het Deutsche leger bezocht. Zij namen bezit van de stad en zouden verder de noordelijke dorpen ook innemen. En ziet, bij 't kriecken van den dag, 11 (?) November 1914, komen twaalf Deutsche cyclisten het dorp ingereden, zonder geweld, zij rijden voort naar Poppel en keeren in den namiddag langs de Weeldsche straat naar Turnhout terug.

Eenige dagen later las men in de Deutsche gazetten het volgende kriegsbericht: "de forten van Raevels, Weelde en Poppel zijn ingenomen." Een Deutsche soldaat liet ons dat bericht lezen en voegde er bij: "Nu geloof ik van onze nieuwstijdingen niets meer!"

Weldra begon de bezetting van 't dorp door den "Landstorm". De inkwartiering heeft drij jaren ongeveer geduurd. Wat last en leed voor onze bevolking! Immer die Moffen op den haard! Zij eischten de schoonste kamers van het huis, en eens ingekomen, schaamden zij zich niet de meubelen te beschadigen, nagels in eiken kasten te slagen, soms kruis en andere godsdienstige beelden te doen ontruimen, nachtlawijt en slemperijen te houden en zich over te geven aan ongehoorde braspartijen.

De Eerw. Heer Pastoor heeft altijd zijne inkwartiering gehad, en is verplicht geweest de pastorij ten dienste te stellen voor de ontvangst van den Hertog van Saxe Coburg Gotha, die zekeren dag een bezoek bracht aan de afdeeling Hussards, welke toen in het dorp verbleef.

De overrijke "Ritmeister von Boyneburg", met eenige typen van den Deutschen adel, hadden hunnen grooten meester, Hertog van Saxe Coburg Gotha, alle eer willen geven. Bij uitzondering van het plunderen van de gendarmerie en het gemeentehuis, hebben de vijanden tijdens hun verblijf in Weelde, geene aanzienlijke schade toegebracht. In 't algemeen was hun omgang met de menschen nogal vreedzaam.

-9.a- De goddelijke diensten voor de katholieke Deutsche soldaten geschieden in de parochiekerk door eenen pater, aangestelden aalmoezenier van 't leger. Zijne diensten werden slecht bijgewoond en de aalmoezenier heeft meermalen over de Deutsche officieren geklaagd, omdat dezen verzuimden de katholieken van den aankomst des priesters te verwittigen. Het gebeurde dat geen enkel soldaat in de kerk aanwezig was toen de aalmoezenier zich in de kerk aanbood.

Integendeel was de protestantschen dienst beter bijgewoond. Op dringend bevel van den "Hauptmann", moesten de Evangelische vergaderingen gebeuren in 't lokaal der Boerengilde en men verplichtte den E.H. Pastoor, het harmonium der kerk daartoe te laten gebruiken. Tweemaal

hebben de protestanten in onzen boerenbond het “Abendmaal” genomen en de “Algemeine Beichte” gedaan.

Tijdens de bezetting hebben de soldaten geen beletsel aan het uitoefenen van den parochialen katholieken eeredienst gebracht, noch de gewone orde gestoord; alleen was het verboden, zonder toestemming van den “Krijgschef” processie buiten de kerk te houden.

-9.b- Wie heeft er in den oorlog niet horen spreken van den geelectriseerden versperringsdraad in 't noorden van België en die nogal menige dorpen van de Hooge Kempen van het Binnenland afsneed? Hoevele Belgen, Franschen, Russen en zelfs Duitschers hebben aan dien draad de dood gevonden.

Om geen enkele reden, zelfs nog niet voor gevallen van dood, operatie en andere zware dingen en zaken, mochten wij den draad overschrijden en met het Binnenland in betrekking komen; niemand kon er door tenzij met een bijzonder paspoort van den Algemeenen Gouverneur van België te Brussel. De post werd weken en weken opgeschorst, eindelijk weer hersteld, maar met de voorwaarde dat alle brieven en geschriften aan 't Pasbureau der Ravelsche brug zouden onderzocht worden. Onder den oorlog hebben wij geen enkelen brief van 't Bisdome ontvangen, de verordeningen en bevelen van Zijne Eminentie kwamen ons in 't geheim van Holland toe door de smokkelaars.

De versperringsdraad was zoo streng gesloten dat men verbood, door een brief vanwege de Kreischef van Turnhout aan den E.H. Pastoor van Weelde gezonden, de hostiën voor het sacrifice te laten invoeren. Wij hebben dan verplicht geweest die hostiën, eerst te doen smokkelen en later met consul ze uit Holland te doen inkomen.

-9.c- Onder den oorlog heeft onze H. Godsdienst in de parochie bijzonder gebloeid en tot bewijs haal ik aan dat in 1918, toen Weelde 1.350 eenvoudige zielen telde, 75.000 communiën uitsluitelijk aan de parochianen werden uitgedeeld.

In Weelde waren de **Plechtige Communicanten** als volgt:

jaar	Pl. Comm.
1913	31
1914	32
1915	34
1916	34
1917	31
1918	34

Met bijzonderen luister werden de lijkdiensten der gesneuvelde soldaten gecelebreerd onder grooten toeloop van volk en tot het einde van 1916 (?) werden alle dagen na de mis bijzondere gebeden publiek door den heer Pastoor met het volk gelezen; wekelijks den kruisweg gedaan tot lafenis der gesneuvelde soldaten en elken derden zondag der maand een lof van 1 uur lang, voor 't heil van België gezongen, afgewisseld door allerlei gebeden en smeekliederen. Dat lof – publiek aangekondigd – werd tot den laatsten dag toe in groote menigte bijgewoond.

In 1918 heeft Zijne Doorluchtige Hoogwaardigheid Mgr Hopmans, bisschop van Breda, het H. Vormsel in de parochiekerk van Poppel aan onze kinderen, te beginnen van 7 jaren ouderdom, toegediend.

Het valt aan te stippen dat in 1916 geen enkel huwelijk in Weelde gesloten werd.

-9.e- Gedurende de bezetting hebben de Duitsers zich met de vrije scholen niet bemoeid in onze parochie, enkel hebben zij de schoolplicht doen toepassen. De vrije school der Zusters Franciscanessen van de Weeldsche Statie, gelegen nabij de versperringsdraad, werd gesloten en de huisgezinnen, ten getalle van 13, tusschen den draad en de Hollandsche grens, nabij dat klooster aldaar verblijvende, moesten ontruimen. De eeredienst in de kapel werd daar ook stopgezet en de Duitse soldaten hebben de kapel bewoond. De schade aan de meubelen is niet aanmerkelijk.

Vermits alle vergaderingen verboden waren, zoo hebben onze sociale instellingen van Boerengilde en onderdeelen weinig werk onder den oorlog verricht. Nu en dan kwamen de leden toch samen voor de dringende noodwendigheden.

Het Nationaal Hulp- en Voedingscomitee heeft in de parochie goed werk verricht, alhoewel soms de eene of andere lastige burger tegen het bestuur en zijne werking moest uitvallen.

-9.(x?)- Hier achter den draad werd de handel en verkoop van vee en andere voortbrengsels teenemaal verpand. Willekeurig stelden de Duitsers nu en dan markten van vee te Weelde. De boeren moesten hunnen overproductie op de markt brengen en dan kwamen uitsluitend door de Duitsers aangestelde kooplieden, voor gestelde prijzen, het vee koopen. Het is zeker dat de prijs van 't vee soms 2/3 stond onder de prijzen van 't Binnenland.

En wat zeggen van den handel van eieren, boter, honig, was, enz? De "Feldwebel" kommandant van de grenstrook, verblijvende aan de brug te Ravels, dwong de boeren en burgers deze waren aan hem te leveren, aan vaste prijzen en zoo de eigenaar weigerde aan te brengen, stonden hem bedreigingen, huiszoekingen en allerlei dwangmiddelen te wachten! Hier noem ik Feldwebel Luitnant Lang, die de laatste maanden van den oorlog als Keizer over onze grensgemeenten alzo heeft geregeerd.

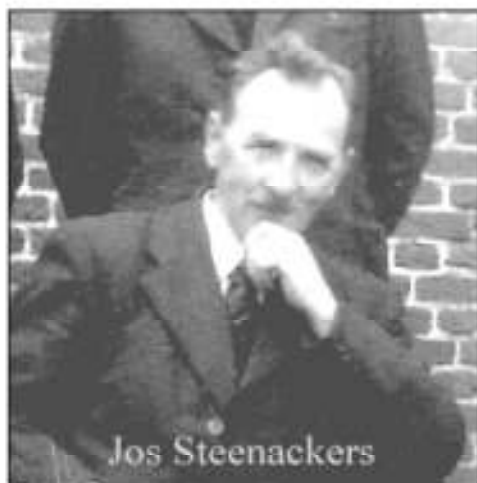
(n.v.d.r.: Feldwebel en Leutnant zijn verschillende graden die niet door éénzelfde persoon tegelijk kunnen bekleed worden.)

Zooals in 't land, werd hier den caoutchouc, den wol en het koper opgeëischt, doch het was een lust om te zien hoe na den wapenstilstand de velobanden, de koperen ketels en kandelaars, de wolle matrassen uit den grond, uit de kuilen en uit de schuren verrezen!

Er valt ook op te merken dat onze gemeente, ingezien hare ligging aan de grens van Nederland, een nest van spionnen moest zijn. In 't begin van den oorlog, heeft de spionnendienst prachtig gewerkt en menig goed nieuws aan de verbonden kunnen leveren; maar de Mof was weldra op 't spoor, en verscheidene burgers werden, enkel om reden van verdachte of gevaarlijke persoon jegens Duitschland te kunnen zijn, doodeenvoudig over den draad gezet. Anderen, het gevaar zienden, hebben de plaats gepeetst en zijn naar Holland gevlucht.

Den 25 September 1917 werd mijnheer Jos Steenaekers, onderwijzer te Weelde, te Poppel door de Duitse soldaten aangehouden en den 25 Mei 1918 tot 2 ½ jaren dwangarbeid veroordeeld, omdat hij verdacht was van krijgsverraad. De veroordeelde, welke zooveel goed voor het vaderland verrichtte, verbleef zes maanden in voorloopige hechtenis te Turnhout, 2 maanden in de gevangenis van Antwerpen en 5 maanden te Vilvoorde, waaruit hij bij den wapenstilstand verlost werd.

-10- Een priester van Weelde, de Z.E. Heer Louis Vloemans, student aan de Gregorienne te Rome, doktor in de wijsbegeerte en godgeleerdheid, heeft in 't Belgisch leger dienst gedaan van 1916 tot 1918, eerst als brancardier, en verders als aalmoezenier.

Jos Steenackers

Louis Vloemans

Uit "Belgische Legeraalmoezeniers 1914-1918" & "Annuaire ... Malines 1914"

Vloemans, Jacques Louis Joseph, "Weelde: 10.10.1890 (1884 volgens « Legeraalmoezeniers ») ; Belgisch College te Rome : 15.10.1908; priesterwijding: 10.09.1913; brancardier: 11.02.1916; adjunct-aalmoezenier 2 Cl: 21.12.1916; C.I.B.T.; AMB. Coln / 2LD: 28.06.1916; 6 Li: 15.07.1916; drie frontstrepen. Aartsbisdom Mechelen; Overleden te Weelde op 14.01.1920.

Ziehier de namen der soldaten-vrijwilligers van Weelde:

Swaan Guillaume, Rieberghs Frans, Mertens Frans, Bols Frans, de drie broeders Jansen Remi, Jacobus en Joannes, Nuyts Leon, Mertens Jacobus, Jacqmin August en Geerts Frans.

Zijn op het veld van eer gevallen:

Poppeliers Karel, Verhoeven Jan en Meuris Joseph. Zijn nog gesneuveld Vaes Henri gendarm alhier, en Van de Laar Emiel, tolbeambte alhier.

Rieberghs Frans is verminkt, hij draagt een houten been.

Werden over den draad gezet: Van den Eynde Edmond, Woestenburg Jan, Vrouw en dochter Jacqmin, Bols Cornelius en huisgezin, Van de Pol Karel en Frans, en Hubertine Wijgaerde.

-13- -Bij de algemeen ontruiming der Duitschers, na den wapenstilstand, werden de huizen der smokkelaars en van dezen, verdacht met de vijand geheuld te hebben, door de bevolking bestormd en deels vernield.

-14- Toen het blijde nieuws van de ontruiming in de parochie toekwam, werd het nationaal vlag op den kerktoeren geheischt en onder grooten toeloop van volk een plechtig Te Deum en de kerk aangeheven. Den Heer dankende dat Hij de parochie van Weelde toch op bevoorrechte wijze heeft behoed.

Gegeven te Weelde, 3 maart 1919

Getekend: J. Jacobs, pastoor

L. De Bondt handelaar; C. Van Dommelen, burgemeester

Pastoor Jacobs

Burgemeester Corneel Van Doranen

Louis De Bont

Document 3

Op de standaardbrief van **kanunnik Laenen** dd 27.03.1919, geeft pastoor Jacobs volgende bijkomende informatie:

jaar	gehoorten	overlijdens	communiën
1913	43	16	45.000
1914	36	19	70.500
1915	32	22	69.000
1916	28	20	73.000
1917	24	13	72.500
1918	19	21	74.500

Q. Zijn er uit Weelde werklieden weggevoerd?

A. Neen.

Gegeven te Weelde op 29 maart 1919

Getekend J. Jacobs, pastoor Weelde

Op het plein, voor het gemeentehuis in Weelde lezen we op deze gedenkpaal de namen van 15 dorpsgenoten die het leven lieten in één van de beide wereldoorlogen.

Op datzelfde plein werden 15 bomen aangeplant, één voor elk van hen.

Herbergen en cafés in Poppel, vroeger en nu.

Door Jos Verheyen

Zo zag de Poppelse Dorpsstraat eruit meer dan honderd jaar geleden. (Volgens een oude postkaart werd die ook wel 'De Kerkstraat' genoemd.) Als we die oude huizen zo bekijken roepen ze, bij meerderen onder ons en zeker bij de ouderen, nostalgische herinneringen op. Achter deze gevels hebben zich heel wat verhalen, taferelen afgespeeld, zeker als we weten dat er in die tijd in de Dorpsstraat alleen al VEERTIEN herbergen gevestigd waren. Ik ga trachten, aan de hand van enkele oude documenten

en getuigenissen van oudere Poppelaren, de vroegere toestand GEDEELTELIJK weer tot leven te brengen.

Tegenover de kerk waren er drie herbergen: **'t Oud Keizershof**, bij Trollin, nu winkel en werkhuis Rik Van Vlasselaar; **'t Nieuw Keizershof** bij Tist Keyzers, nu PoVaMij, en **De Drie Zwaantjes**, bij Staf De Jongh, huis Alliske De Jongh, winkel en herberg met zaaltje. In dit zaaltje werd er bij allerlei gelegenheden gefeest en gedanst. En er werd ook veel gebiljart.

Verder was er **In Den Engel**, bij Kee Klep, nu 't Vlinderke.

Naast de kerk stond **In De Kroon** bij L.Haagen-Willemse. Nu huis Charel Segers en Elie Haagen.

Vervolgens **In De Spiegel**, nu huis Jos Verheyen - M. Bax

Dan **'t Hoekske** op de hoek van de Dorpsstraat en de Pastorijsstraat. Later werd dit **De Zwaan**, nu bij Jos Zwanenbaas (Van Hees). Hier was logement en afspanning. Men kon er van paard wisselen, om dan de reis verder te zetten.

De kinderen van wijlen Rie Van Hees worden nog steeds naar de herberg **'t Hoekske** genoemd. (Jos, Juul, Mia, Paula en Illy 'Van den Hoek.'). Dit was ook het lokaal van de Sint Sebastiaansgilde.

Aan de andere kant van de kerk las men op een uithangbord: **In De Veehandel**. Dat was bij Karel Steyaert. Na een brand werd het gebouw in 1894 heropgebouwd.

Verder is daar **In de Harmonie** bij Jaan en Mie, nu de Recordbank. Deze herberg, met boerderij, was een breed gebouw in Spaanse stijl. Jaan was beter gekend als Jaan Pieten. Hij was een goede muzikant en dirigent van de Poppelse fanfare: 'De Verenigde Vrienden'. Zijn nazaten kregen zo de roepnaam 'Pieten.' (Wies Pieten, Jef Pieten, Jaan Pieten.....)

Voor de herberg stond een waterput en toen op zekere dag enkele Duitse soldaten, (W.O.II) na een vermoeiende tocht dorstig langs de herberg kwamen, moest iedereen naar buiten komen om van het water te drinken. Dan pas dronken de soldaten. Zo wisten ze zeker dat het water niet giftig was. Hier was ook het lokaal van de St. Jorisgilde gevestigd en toen op het einde van de tweede wereldoorlog de herberg afbrandde ging het archief van deze gilde spijtig genoeg mee in de vlammen op.

Verder had men: **De Veehandel**, bij Keeske Pak (Van Rooy), nu bakkerij Aernouts.

Er was ook nog de herberg **In De Stad Parijs**, nu parking achter het gemeentehuis. Deze herberg werd in de jaren 1900 - 1920 uitgebaat door de vader van Trees Kreten. Trees was baakster en hielp heel wat Poppelse kinderen ter wereld komen. De herberg werd later overgenomen door de ouders van Jan Van Heyst.

Pastoor Somers vond de naam 'in De Stad Parijs' toch wat te frivol en liet deze veranderen in **'t Dorpszicht**.

Na de zitting van de gemeenteraad werd hier telkens, tussen pot en pint, commentaar gegeven over allerlei gebeurtenissen die plaats vonden in Poppel en omstreken. Daar werd het 'zwart beurzeke' bovengehaald om de rekening te vereffen.

Vooraan in de Dijk, naast Cooremans, stond **In 't Witte Paard**, bij Mie Sauwe. Mie was nogal aan de rosse kant en als men aan een verstokte vrijgezel vroeg: "Mie is misschien wel een vrouwtje voor u?" was zijn antwoord: "Dat roodborstje wil ik niet!".

De omgeving achter het gemeentehuis werd in de volksmond 'de Gribus' genoemd, wat zoveel betekende als 'de achterbuurt'.

't Nieuw Keyzershof nam enkele jonge meisjes in dienst om de klanten te bedienen. Het ging er volgens de pastoor iets te onzedig aan toe. Wanneer hij dat in zijn zondagssermoen aanhaalde kreeg de herberg nog veel meer volk over de vloer want iedereen wilde het ter plaatse wel eens gaan bekijken.

Dan had men nog de herberg **bij Keeke Thee** (Maria Van Nooten), nu Axabank. Keeke had altijd een theepot op de toog staan, deze was echter gevuld met jenever. Zo kon ze stiekem een neutje drinken. Vandaar de naam 'Keeke Thee'. De weg van Poppel naar Baarle-Hertog diende verhard te worden. Het werkvolk was in de kost bij Keeke Thee. Zij serveerde Poppels varkensvlees dat veel duurder was dan het Amerikaanse vlees. De werklui vernamen dat en gingen prompt in de kost bij Jetje Verhaeren aan de overkant, die het Amerikaanse spek serveerde. Als ze dan voorbij Keeke Thee kwamen riepen ze, om haar uit de dagen:

" Spek. spek. spek.
Voor uwen bek,
Voor de geit,
Toujours Amerikaan."

Verder had men nog de herberg: **In 't Kelderke**, nu Jef Verhoeven.

Waar nu de Tramhalte is, was vroeger de herberg **Botermans**. De winkel NU, was TOEN magazijn. Daarnaast was het café en daarnaast een zaaltje waar de boeren bij de douanen een 'passe-avant' konden afhalen om hun dieren te mogen vervoeren. Aan de wissel, vooraan links op de Tilburgseweg, (nu KBC bank), had men een verhoog gemaakt, een berg zand. Vanop dat verhoog kon men de dieren beter in de dierenwagon van de stoomtram laten stappen. Later deed het zaaltje dienst als wachtzaal voor de tramreizigers en nog later als danszaal bij kermissen en andere gelegenheden. Nu is het omgebouwd tot woonhuis. Bij Botermans hanteerde men het gezegde: "Wij zwijgen over alles, maar praten luid over zaken." Op de toog stond een knikkend "zwartje" met de tekst:

"Geef een kwartje,
Aan ons zwartje,
Met gans zijn hartje
Dankt u ons zwartje."

A. Zwanenbaas, (van De Zwaan), Keeske van Gool (van 't Boerenhof) en Louis De Jongh (van De Drie Zwaantjes), alle drie herbergiers, waren naar de kermis geweest in Baarle-Hertog. Goed beschonken keerden ze terug huiswaarts; het was heel laat geworden. Ze zegden: "Laten we Jan Timmermans en Kee Klep uit herberg 'Den Engel', eens uit hun bed gaan zetten."

U moet weten dat de slag om VERDUN in 1916 in alle hevigheid woedde. De Duitsers probeerden het versterkte fort VAUX in te nemen, een echt bastion. Dat was het GROTE NIEUWS van de dag. Zou het de vijand lukken? Konden de geallieerden standhouden? Hier vond één van de bloedigste veldslagen van de eerste wereldoorlog plaats.

Onze drie vrienden klopten aan en de waard kwam half slapend, in zijn vaan open doen. Toen hij zag wie er voor de deur stonden gooide hij de deur met een smak weer dicht doch Zwanenbaas had zijn voet tussen de deur gezet. "We kwamen maar eens horen of het fort van VAUX al ingenomen is," zeiden ze.

Heintje Franken, een andere herbergier, werd op een nacht door zijn vrouw wakker gemaakt. Zij meende een dief te hebben gehoord. Heintje sloop voorzichtig naar beneden. Hij bemerkte iemand, ging er stilletjes naartoe, klopte hem op zijn schouder en zei: "He manneke wat kom jij hier 's nachts zoeken dat wij overdag nog niet kunnen vinden."

Wanneer de pastoor aan Heintje vroeg om mee op te stappen in de processie om het beeld van een heilige te dragen zei Heintje: "Als die heilige zelf niet kan gaan moet hij maar thuis blijven."

Heintje lustte ook graag een jeneverke. Later vond men op zijn graf deze tekst:

“ Hier ligt te rusten,
Hij die een vaatje wel lustte.”

De beroemdste herberg in de vroegere eeuwen was wel **In De Valk** in de draai naar de Trier. 't Was ook tolhuis en afspanning. Daar was het dat prinses AMALIA VAN SOLMS, bij haar intrede, het ontbijt nam.

*Een woordje geschiedenis. Gravin Amalia van Solms wordt in 1620 geboren in Braunfels in Duitsland. Zij stamt uit een oud maar verarmd adellijk geslacht. Amalia wordt hofdame van Elisabeth Stuart, de keurvorstin van de Palts. Wanneer het keurvorstelijk paar de koningskroon in Bohemen aanvaardt, verhuist Amalia mee naar Praag. Maar dan eist de keizer Bohemen op. De koninklijke familie vlucht naar Nederland en weer verhuist Amalia mee. Daar trouwt zij met prins Frederik Hendrik, zoon van Willem van Oranje en meteen ook zijn opvolger. Later mag zij zich o.a. ook **Vrouwe van Turnhout** noemen. Ze wordt aanzien als de stammoeder van de Oranjes. Maar door huwelijk van haar kinderen en kleinkinderen zouden we haar eveneens stammoeder van heel wat Europese monarchieën mogen noemen.*

In die tijd waren er meerdere tolhuizen. Daar kon men zich in orde stellen voor uitvoer naar Nederland.

In 1853 werd de Tilburgseweg verhard. Volgens een oud geschrift stond tegenover de vroegere stenen molen, de herberg **Het Bareeltje** met tolhuis. Waar deze herberg precies gestaan heeft heb ik niet meer kunnen achterhalen.

De stenen molen hoorde toe aan mulder Cooremans en de houten molen, 'heimolen', aan mulder Jaak Bax.

Ging men naar Rovert dan las men onderweg:

"Vrienden kom binnen,
Zonder te verzinnen,
Ik wijs u de baan,
Langs waar ge moct gaan."

Deze herberg stond aan een kruispunt van drie straten en hoorde toe aan de familie Rieberghe.

Op de oude foto, op de ruit boven de deur, staat een tekst die ik kon ontcijferen als:

In Den Nieuwen Buiten

Bij J. Rieberghe

Herberg

(Nieuwen zonder de u)

Nog verder naar Hulsel, rechts voor het bruggetje over de Aa, stond de herberg van Frits Kraeyenbrink. Frits was een verwoede jager. Men onderbrak regelmatig de jachtpartij om bij Frits een opwarmertje te gaan drinken. Wanneer men hem vroeg: "Hoe gaat het ermee?" was steeds zijn antwoord: "Ik zoek mijn leventje zachtjes en zoetjes door te brengen" maar hij voegde er onmiddellijk aan toe: "Dat heb ik van Zwanenbaas gehoord". Wanneer Frits op een dag met zijn voeten in de beek zat kwam zijn vrouw naast hem water scheppen uit de Aa, om thee te zetten, zo proper was het water van de Aa in die tijd.?!

Ging men in Hulsel verder rechtsaf, richting Tulderheyde, dan kwam men langs **De Groene Jager**, bij Fik Haagen.

Op de foto: Fik Haagen met vrouw Fien, Pater Haagen met een student, Toke Haagen en Christien Leemans. Dit was een 'stil' café, goed gekend bij de smokkelaars. In een balk waren grote nagels geklopt. Wanneer de smokkelaars binnenkwamen hingen ze hun tassen met smokkelwaar aan de balk. Ze dronken een pintje en probeerden te weten te komen waar er mogelijks douanen op ronde waren zodat ze dan veilig met hun waar huiswaarts konden trekken.

Een ander 'stil' café vinden we bij Jaan Bax, rechts voor het bruggetje, aan de grens met Baarle-Nassau.

In vele herbergen kon men het laatste nieuws vernemen maar ook de prijs van het vee, het graan e.d. Er werd ook een kaartje getrokken en in enkele herbergen stond er een biljart. Bijna overal was er een spaarkas.

Tegen de muur naast de toog hing er een houten bak met gleuven. Daarin kon men geld steken. Iedere spaarder had zijn eigen nummer. Op de vrijdag vòòr de kermis was de uitbetaling. Men hoopte dan voldoende gespaard te hebben om kermis te kunnen vieren. Deze bak werd dan ook wel 'het kermiskaske' genoemd. Hier volgen enkele artikelen uit een reglement:

Er is één spaarperiode per jaar van 50 weken.

De week vóór de kermis en de week na de kermis hoeft er niet gespaard te worden.

Het spaarkasbestuur beslist wie er wordt toegelaten en wie niet.

De contributie voor de spaarkas bedraagt 20 fr. per week.

Indien er vergeten wordt te sparen dient men een boete te betalen van 5 fr.

De lichting van de spaarkas gebeurt elke dinsdag door twee leden.

Bij overlijden van een lid kunnen nabestaanden in overleg met het bestuur het gespaarde geld terug ontvangen.

Jaarlijks wordt er een ledenvergadering gehouden. Tijdens deze vergadering wordt het bestuur gekozen of herkozen.

Enz. ...

De herbergen waren een echte mannenwereld. Veel stelden ze niet voor. Een 'voorste plaats' met toog waar meestal een borreltje of biertje geschonken werd. Men kon de kost hiermee niet verdienen. Daarom was er gewoonlijk ook een winkeltje bij. Men kwam binnen in een hal, links kon men naar de winkel, rechts naar de herberg. Ofwel hoorde de herberg bij een boerderij. Het gebeurde niet zelden dat er klanten binnenkwamen wanneer de boerin de stal aan het uitmesten was. Zij veegde dan haar vuile handen aan haar schort af en kwam zo een pintje inschenken.

In vroegere tijden waren er herbergen met een 'ZAGEMAN'. Dit was een figuur in de vorm van iemand met een zaag. Het had een tegengewicht en werd op de rand van de toog te balanceren gezet als aanduiding dat het tijd werd om de klanten te laten verstaan dat ze ergens anders konden gaan zitten. Of er in Poppel zo een 'zageman' OP een toog gestaan heeft heb ik niet kunnen achterhalen maar dat er VOOR de toog zagemannen gestaan hebben daar kan men wel zeker van zijn.

Toen Fik Haagen (sommigen beweerden dat het Zwanenbaas was) met enkele vrienden op stap was en hij een borreltje voorgezet kreeg dat maar halfvol was, ging hij naar de deur, opende ze, zette het borreltje op de drempel, gaf het een trap en riep: "Hier kleine kom maar eens terug als je groter geworden bent."

De waard van de herberg had gewoonlijk een borreltje met dubbele bodem zodat er maar de helft van de drank van een gewone borrel in kon, zo kon hij toch meedrinken als hij getrakteerd werd. Hij werd niet te vlug dronken en kon aldus ook geld van de traktatie overhouden. Zo'n borreltje werd ook wel eens gebruikt voor jongere klanten.

Nog een gewoonte was dat een herbergier met een 'goudmuntje' naar een andere herberg trok. Daar dronken beide herbergiers een paar borreltjes. Er werd betaald met het geldstuk en dan ging men terug naar de eerste herberg. Zo ging men een paar keer over en weer of men stapte van herberg naar herberg. Iedere herbergier bij wie ze langs kwamen, voegde zich bij de groep. Er werd steeds betaald met hetzelfde muntje. Men eindigde terug waar men vertrokken was. Op het einde van de rit had men flink wat gedronken. De eerste herbergier had zijn muntje terug en niemand had iets moeten betalen. Alleen de jeneverflessen waren wat 'lichter' gemaakt.

In herberg **De Kroon**, naast de kerk, stonden na de hoogmis de borreltjes al ingeschonken zodat de klanten niet te lang dienden te wachten. Het was er dan altijd erg druk.

Maar de drukst bezochte herberg was toch wel **De Zwaan**.

Het volgende verhaal heb ik gehoord van mijn oom, Rie Zwanenbaas. Bijna iedereen in het dorp ging naar de zondagmis van 10 uur. Een boer uit Aarle kwam met zijn geit tot aan de herberg 'De Zwaan'. Daar zette hij het dier af ter dekking. Na de hoogmis zou hij het dan wel komen ophalen. Doch eer het zo ver was moest er toch een borreltje gedronken worden en geïnformeerd naar het nieuws en de prijzen van het vee e.d. van de voorbije week. Onze boer ging na de mis samen met enkele vrienden de KRUISWEG doen t.t.z. de VEERTIEN STATIES (herbergen) van de Dorpsstraat. Na de laatste statie werd hij, flink beschonken, met paard en kar naar huis gevoerd zonder nog aan zijn geit te denken.

De volgende zondag was het weer hetzelfde liedje. Dit gebeurde zo vaak dat de geit al een jong geworpen had eer de boer het dier mee terug naar huis voerde.

De jongensschool was gevestigd op de plaats waar nu de gemeentenzaal staat. Er was in die tijd maar één onderwijzer, meester Jansens. Die lustte wel een borreltje. Hij was ook lid van de St. Sebastiaansgilde. Op de dag van het jaarlijks 'teerfeest' trok deilde in stoet naar de school en werd de meester afgehaald. Zo kon hij toch meevieren. Voor de kinderen was die dag de school wat vroeger uit. De gildeleden trokken daarna naar hun lokaal voor een uitgebreid middagmaal, om dan

's avonds de dag af te sluiten met het avondmaal en dans. De leerlingen hadden het volgende versje gemaakt op hun meester.

"Meester Jansens,
Kan goed dansen,
Op een borrel Fransen.

Er kwamen meer leerkrachten. Die werden ook 'uitgehaald'. Men trok met tamboer en een ezel op kop naar de school. Op de ezel moest het nieuwe gildelid plaats nemen. Wanneer de ezel in een klas zijn grote behoefte aan het doen was, werd vlug de hoed van de meester genomen en onder de ezel gehouden. Ook de leden van de St Jorisdigilde kwamen de meesters 'uithalen'. Veel middenstanders maakten deel uit van deze digilde. Men trok dan van herberg naar herberg. Iedere middenstander meende dat hij in elke herberg diende te trakteren. Het werd voor de leerkrachten toch wel wat veel om telkens een pint mee te drinken. Maar men kon de cafébaas toch ook geen schade berokkenen en er werd dan maar een 'stukje' (chocolade) genomen. 's Avonds gingen de meesters, licht aangeschoten en met volle zakken chocolade naar huis.

Nu, na de fusie van de jongens- met de meisjesschool, komen de gilden nog steeds naar de school. De kinderen treden dan op met zang en voordracht. De gildezusters delen snoepjes uit. Een kroegentocht is er nu niet meer bij.

Ging men naar Weelde dan kwam men, alvorens Poppel te verlaten, langs twee herbergen. Eerst langs **De Vitselstekken** bij Filleke Woestenburg. Hier las men:

"Ik woon hier aan de weg,
Wat kan ik beter wensen,
Dan de zegen van de Heer,
En de gunst van alle mensen."

De naam 'Vitselstekken' komt van de wijze van bouwen. Men gebruikte leem en stro en gedroogde koeienmest en om dit allemaal te versterken en bijeen te houden werd het aangebracht op een raam dat ineengevlochten was met scheuten en dunne tenen van de wilg. Vitselen betekent: 'Besmeren met modder.'

In deze herberg is er op het einde van de tweede wereldoorlog nog een tijdje een kantoor geweest van de gemeente. Het was te gevaarlijk om in het dorp het gemeentehuis open te houden wegens de bombardementen.

De tweede herberg op weg naar Weelde was **In 't Welvaren** bij Mie Van Den Nouwelant - Van De Laer. Mie kon met de 'KEU' goed overweg. Wanneer een stoffenleerder langs kwam werd er voor een lap stof gebiljart en nog eens en nog eens. De brave man verspeelde die dag zo zijn hele voorraad stoffen.

Peerke Tielemans hield niet zoveel van dokters. Als hij ziek was trok hij naar 't Welvaren. Een paar borreltjes waren zijn medicijnen en zo was hij steeds vlug genezen.

Een van de oudste herbergen was waarschijnlijk 't **Hoekske**, vroeger **De Zwaan** genoemd. Een eerste vermelding vinden we in 1653. Ze behoorde respectievelijk toe aan de families Sebastiani, Verschuren, Beckers en de Donder, later aan burgemeester Biemans. Hij was gedurende 59 jaar burgemeester van Poppel; geboren te Poppel op 22 april 1765 en aldaar overleden op 27 april 1848. Bij de herberg hoorde ook een brouwerij en de stokerij **De Zwaan**. Men kan nog steeds getuigen vinden van deze brouwerij in de vorm van HOP. In de tuinen die grenzen aan de vroegere brouwerij schieten nog ieder jaar tientallen hopscheuten op waar prachtige hoptrossen aan groeien, mooi om in een bloemstuk te verwerken.

De herberg kwam in het bezit van de familie Van Hees in 1869. Ik citeer uit de akte, verleden door notaris T. M. Wouters: *"Henricus Van Hees geldt jaarlijks aan de kerk voor eenen cijns van 4 franken en 63 centiemen op huizingen, verdere gebouwen, stallingen en schuur genoemd De Zwaan, gelegen aan het Dorp Sectie D nr. 618, 618b, en 619 in dato 24/5/1869;"*

Waar de brouwerij stond kwam later de MELKERIJ. Nu is deze omgebouwd tot twee woningen. (Pastorijstraat, W. Haest en P. Bosgoed)

In de eerste wereldoorlog waren er in De Zwaan acht soldaten gelegerd, de vrouw van Adriaan Zwanenbaas was erg ziek. De soldaten maakten in de herberg veel kabaal. Zwanenbaas deed zijn beklag bij de korpsoverste; zeven van de acht soldaten gedroegen zich daarna netjes, doch die ene die nog lawaai maakte werd 's anderendaags door de chef naar het front gestuurd.

Men was soms toch wel vindingrijk om in een herberg te geraken.

Smid Van Beurden (smidse waar nu frituur Bax is) trok op maandagmorgen een propere stofjas aan, ging naar de smidse, maakte zijn stofjas vuil en stak de straat over om in De Zwaan het stof te gaan doorspoelen.

Wies Schellekens nam een emmer, maakte er een gat in en trok van de Vondstraat naar het Dorp. Hij liet zijn emmer lassen bij de smid en ondertussen kon hij toch enkele pintjes gaan pakken.

In Poppel woonde geen dokter, als iemand ziek was en men had graag dat een dokter langs kwam, diende men zich op te geven in 'De Zwaan'. Dokter Govaerts kwam op bepaalde dagen van de week van Baarle-Hertog, soms te paard, soms met de koets, naar Poppel. Vooraan in de koets was een koperen bak met deksel, in de bak werden gloeiende assen geplaatst zodat de dokter zijn voeten kon verwarmen. Bij het terugrijden werden er in 'De Zwaan' weer gloeiende assen in de bak geplaatst. Later kwam dokter Van Baelen (grootvader van de huidige dokter) met de fiets van Weelde naar Poppel en voor een huisbezoek van hem diende men zich op te geven in de kruidenierswinkel bij Trees Van Der Voort - Bax in de Pastorijstraat. Het gebeurde wel eens dat de

dokter, als hij op ronde was, onverwachts werd geroepen om een bevalling te doen. Daarom had hij altijd, al was hij met de fiets, de bevallingsijzers bij zich.

In 'De Zwaan' moesten er verbouwingen uitgevoerd worden (nu de woning van de gezusters Appels). Deze woning hoorde bij De Zwaan. Na twee weken werken waren ze klaar met de klus; de rekening diende te worden betaald; de bazin haalde haar bordje boven waarop ze alle consumpties netjes had aangekruist. Men had meer verteerd dan de werkzaamheden gekost hadden.

Miel De Bonnaire, een Brusselaar en ex - spoorbediende, leerde in Poppel een meisje kennen, nl. Phil De Jongh. Ze huwden. Hij kwam in Poppel wonen op de Tilburgseweg (nu huis Lou Kraeyenbrink.). Hij maakte grote plannen. Een hotel in Poppel kon misschien wel eens rendabel zijn. Hij voerde zijn plannen uit. Er kwam een hotel: **HOTEL KEMPENLAND** aan de

Tilburgseweg (nu Chinees restaurant) met een vijftal kamers boven en een café beneden. Het hotel draaide niet zoals hij het wenste en hij verkocht het aan Sooike De Wit. Deze bouwde er een zaal aan. Er werd daar regelmatig een film gedraaid en bij allerlei gelegenheden werd er gedanst op de muziek van het orgel of er speelde een orkest. Hier hebben heel wat koppeltjes elkaar leren kennen. Later werd het hele gebouw verhuurd aan een Duitser die er een CASINO in onderbracht. Dit had heel veel succes. Hij nam meerdere Poppelse mensen in dienst, goed voor de werkgelegenheid. Als men op de roulette speelde kon men er gratis lekker eten. Ook steunde hij meerdere Poppelse verenigingen. Maar het was allemaal illegaal. Hij moest zijn zaak stoppen. Hij is dan op een mysterieuze wijze verdwenen, men sprak van moord. Zijn lichaam is echter nooit gevonden. Daarna is de zaak in Chinese handen terecht gekomen en zo kan men ook in Poppel 'gaan Chinezen'.

Op de Tilburgseweg (Den Boulevard), richting Goirle had men aan de linkerkant eerst café - dancing bij Sooike De Wit; wat verder een café bij Rene De Jongh; daarna Gustje Van Gestel, (de Veehandel); dan bij Chris Maertens. Veel verder, naast Dré Vrijzen, het café bij Rie Van Der Steen -Valentin Van Rooy en tenslotte op de splitsing van de Tilburgseweg en de weg naar Maarle, café 't Spleke, bij Mon Vrijzen.

Bij Gustje Van Gestel waren: 'Den Dams, (die werkte in 't hout), Jef Vermeulen (smokkelkoning) en Lange Peer (huurder van vele ha grond aan het vliegveld van Gilze-Rijen) vaste klanten,

Den Dams had heel wat werkvolk in dienst en hun uitbetaling gebeurde bij Gustje Van Gestel. Nu is het café een eetsalon waar men zowel op zijn Turks, Grieks als Italiaans kan eten.

Aan de andere kant, op de hoek van de Beekseweg en de Tilburgseweg, had men herberg **In 't Hoek van Holland** bij smid Havermans (1907).

Wat verderop café **De Jantjes** (nu fruit- en groentehal). De burgemeester had gehoord dat het er nogal wulps aan toe ging en vroeg aan veldwachter Jos Haagen om de zaak te onderzoeken en eens te zien wie er zoal over de vloer kwam. De 'garde' bracht verslag uit bij de burgemeester maar toen die hoorde dat zijn zoon en schoonzoon daar klant waren werd de veldwachter ontheven van deze opdracht.

Er volgden meerdere uitbaters elkaar op. Toen de garde op ronde was om te zien of men het sluitingsuur 's avonds wel respecteerde, was Jantje Brock hier de cafébaas. De garde hoorde nog veel lawaai. De deur stond op een kier. Hij hoorde enkele gasten, goed dronken, luid roepen: "Als de veldwachter binnen komt pakken we hem met zijn kraag en zetten hem terug op straat". De garde had alles gehoord, stapte naar binnen, nam de eerste de beste gast bij zijn kraag, stak hem omhoog en droeg hem zo naar buiten. De anderen namen vlug de benen. Dit café werd later **De Valk** en brandde in 1978 af.

Naast De Valk was het bij "**Den Dikke Mus**", Van Beurden-Verhaeren.

In het café bij Jetje Verhaeren ging het er ook nogal lustig aan toe. Er was een echt orgel te beluisteren. De Nederlandse gulden stond zeer hoog ten opzichte van de Belgische frank. Voor één gulden kon men zich goed bezatten. Uit het orgel kwam dikwijls hetzelfde deuntje. Men had er al vlug een eigen tekst op verzonnen:

"Hangt er een pekelharing aan,
Ze hebben er een stukje af gedaan,
Al wie gaarne zuipt,
Moet ook kunnen werken".

Een Hollander was al een beetje 'aangeschoten' en vroeg aan Jetje om mee naar boven te mogen. Jetje deed of ze het niet hoorde maar de Hollander bleef maar aandringen en legde enkele guldens op de toog. Jetje nam het geld, riep tegen haar vader: "Pa hier is een Hollander; hij wil onze boven zien en hij heeft er al voor betaald ook. Wil jij hem de zolder eens tonen?"

Rieke Begot was ook een klant bij Jetje. Iedere zin die hij uitsprak eindigde met het woordje 'BEGOT'. Op een dag was hij al vroeg in 't café. Jetje kwam in een doorschijnend nachtkleed naar beneden. "Mag ik eens zien of het echte zijn begot?" zei Rieke. "Begot het zijn echte; geef maar vlug een pintje begot, want ik heb het er warm van gekregen begot."

Op de hoek van de Pastorijsstraat en de Dorpsstraat, aan de kant van de pastorie had men café **Bij Den Yvonne**. (Later '**De Burcht**'). De Duitsers hadden een Jood opgepakt. Ze dachten dat hij dood was, legden hem op een slagvenster en droegen hem het café binnen. De man had zich voor dood

kunnen houden en toen de Duitsers even weg gingen, muisde hij er vlug tussenuit. Yvonne was lid van een groep weerstanders tijdens de tweede wereldoorlog. Deze trachtten parachutisten, die in het vijandelijk front terecht waren gekomen, terug naar hun eenheid te brengen.

Twee Franse soldaten had Yvonne verstopt onder het stro, aan de overkant, bij Rie Zwanenbaas in de schuur. Daar moesten ze wachten tot de autobus naar Turnhout hen zou oppikken. De chauffeur was ook op de hoogte. De bus stopte even op de hoek en de twee stapten vlug, samen met hun begeleider, op de bus. Er was verderop controle door De Duitsers. Die hadden zich opgesteld aan Emmaüs. De chauffeur had het tijdig gezien, hij stopte wat vroeger en liet de twee met hun begeleider uitstappen. Zij vluchtten langs de Verbindingsweg. De Duitsers controleerden de bus maar de vogels waren gaan vliegen. De chauffeur reed heel traag verder want de vluchtelingen moesten de tijd krijgen om in Weelde weer op te stappen. Yvonne werd later, in 1944, met andere weerstanders opgepakt en naar de gevangenis in de Begijnenstraat in Antwerpen overgebracht. Na 32 dagen werden ze weer vrijgelaten.

Café **De Burcht** bestaat nog wel, maar is gesloten. Voetbalclub 'F.C. Poppel' mag het met de kermis nog uitbaten, om hun kas wat te spijsen.

In de jaren '30 – '40 waren vele van eerder geciteerde herbergen verdwenen. Men had nu nog een café en winkel bij Fien Keyzers, met het duivenlokaal 'De snelle Duif'. De tweede van rechts onder op de foto is mijn vader, de gemeentesecretaris, Jef Verheyen. Nu is het een kantoor van PoVaMij. Fien was nogal bekend als: "Mag het een beetje meer zijn?" Als je naar gesneden vlees of kaas vroeg, ging men steeds met flink wat grammetjes meer naar huis.

Het café werd overgenomen door Maria Raeymaekers, beter bekend als Mitje of 'Mieke Pap'. Mitje deed haar ronde met twee melkkannen aan het stuur van haar fiets. Zo reed ze van deur tot deur om melk te verkopen, vandaar de naam **MIEKE PAP**.

Hier zien we haar samen met haar man Chat (Karel) Mulders. Zij liet in de tuin van haar vader een café met zaal, tussenzaal en bovenzaal bouwen, nu wijd en zijd bekend.

In 1978 brandde de zaak gedeeltelijk af. Nu is ze overgenomen door Annemie, haar kleindochter, die ze uitgebreid heeft met hotelfaciliteiten en een mooi zonnig terras. Voor vele wielertoeristen is dit een vaste ankerplaats.

In Aarle had men herberg **De Roskam**. Hier werd ge geroskamd in uw geldbeugel. Later werd deze zaak overgenomen door Jefke Jonkers. Het café kreeg de naam: **Den Buiten**.

Daarna werd de uitbating weer verder gezet door diens zoon Jaan (Adriaan) Jonkers. Jaan (op de foto) was in de crisisjaren werkloos geworden en hoorde dat er met smokkelen wel wat te verdienen viel. Hij kocht een kilo suiker en verkocht die verder aan zijn buurvrouw met een dubbeltje winst, een nieuwe smokkelaar was toegetreden tot het legioen. Talloze smokkelaars uit Goirle, Tilburg, Alphen, Riel en Gilze hebben hier de 'stiel' geleerd. Er werd in **Den Buiten** heel veel plezier gemaakt en veel gedanst. De vloer was werkelijk uitgesleten van het dansen. Hier maakten bouwvakkers uit Tilburg en Goirle een deel van hun vette salaris, dat ze in Duitsland met de wederopbouw hadden verdiend, soldaat. Een Nederlandse carnavalsclub was er ook thuis. Regelmatig werden er 'vinkenspijzenslagwedstrijden' gehouden. De leden van de Gilzer eekhoorntjesvangclub kwamen er hun stroopverdiensten verbrassen.

Nu zijn de gebouwen verkocht aan een Tilburger, Jan Velden, die het samen met zijn vrouw hebben omgetoverd tot een prachtige 'Bed en Breakfast'.

Het is echt de moeite waard om het eens te bezoeken.

Ondanks de renovatie kan men nog steeds de uitgesleten dansvloer zien. In de herberg kunnen deelnemers aan de nieuwe ruiterroute in de grensstreek onderdak vinden. Achter het café is het smokkelaarsbruggetje over de Leybeek bewaard gebleven. Aan de ene kant van het bruggetje staat men in Nederland, aan de andere kant in België. Ideaal voor het smokkelen. Een mooi aandenken uit het café is bewaard gebleven.

In Aarle had men nog een tweede café, dat van Sus Severijns, aan de overkant van café De Buiten, ook café **Veehandel** genoemd. Dit café heeft niet lang bestaan. Met Aarle kermis was het er altijd wel heel druk. Zo te zien moet er veel vee verhandeld geweest zijn in Poppel, want dit is het vierde café met de naam 'Veehandel'.

Dan had men nog in de Dorpsstraat het café bij Keeske Van Gool en Mathilde Thielemans: **Het Boerenhof**, nu Louis en Hilda Havermans. Het werd geopend in 1938 en het was een echt volkscafé. Vele verenigingen hadden hier hun lokaal, zoals de paardenvereniging, de varkensbond, de brandweer en zelfs een vissersclub uit Turnhout. Bij de jaarlijkse veemarkt hadden enkele boeren toch wel eens te veel gedronken. Ze besloten een koe mee te nemen naar het Boerenhof. Gewapend met vlegels gingen ze naar binnen en ze bonden het dier vast aan de toog in de hoop dat het een 'vlaai' zou leggen.

Keeske Van Gool en zijn maat Wies Schellekens waren op stap geweest. Wies was volgens zijn vrouw veel te laat thuis gekomen en had te veel gedronken. Hij moest zich verantwoorden. "Die van mijn jaar waren er allemaal" zei hij ter verontschuldiging. Nu moet je weten dat er nog maar TWEE mannen van zijn geboortjaar leefden, hijzelf en Keeske. Louis Mateusen en Toontje Maas hadden bij Mathilde een kinderwagen geleend, een mooie oude antieke wagen.

Mathilde hoorde later vertellen dat Louis in de kinderwagen was gaan liggen en Toontje hem voort duwde. Zo waren ze van herberg naar herberg getrokken. Mathilde heeft haar kinderwagen niet meer teruggezien wat ze wel jammer vond.

Het Boerenhof werd voornamelijk bezocht door smokkelaars, 'kommiezen', gendarmen en jonkmannen en er werden regelmatig kaartprijkskampen gehouden, 'Het Poppels bieke'. Volgende tekst kon men er lezen.

Kom waag eens uw kans
Bij C. Van Gool-Thielemans,
In 't café dicht bij de kerk,
Hier is drank steeds fijn en sterk,
De bediening is er ook heel goed,
Wie daar komt die krijgt weer moed.

De Tramhalte, vroeger beter gekend als 'Bij Wies Pieten' is ook gebleven. Bij Wies stond het eerste televisietoestel in Poppel. Een vierkante bak met enkele grote knoppen vooraan en de antenne op het dak. Men moest op het dak klimmen om de antenne in de goede richting te krijgen zodat het niet te veel 'sneeuwde' op het scherm. In 1954 vonden de wedstrijden plaats voor de wereldbeker voetbal. Het was een sensatie om de wedstrijden op het scherm, in zwart-wit, te kunnen volgen.

Verder in de Dijk hadden we een café met winkel en zaaltje. Eerst uitgebaat door J. Bax – De Wit, Later **De Fanfare** genoemd bij Jan Marijnen.

Verder nog Café De Kuyser, nu bakker Aernouts. Hier was het voetballokaal van het vroegere Poppelia.

Richting Boerenbond, aan de Mierdsedijk, was er aan de rechterkant het café en de winkel van Jan Van Gool - Keyzers (later winkel Devue). Laat in september was het steeds Pannenhoeef kermis. Naast de winkel stond een schuurtje. Dit werd dan omgebouwd tot danszaal. Er was ook een kegelbaan.

De margarine 'Solo' was in België veel goedkoper dan in Nederland. Er werd duchtig gesmokkeld. Men kreeg de voorraad met moeite aangevoerd. 's Morgens reikte de margarine tot aan het plafond van het winkeltje en 's avonds was alles verkocht aan de Nederlanders.

Sooike van Drogen Peer had zijn fiets tegen het café gezet en was een hele tijd aan de toog blijven 'hangen'. Toen hij buiten kwam had men zijn stuur en zadel verwisseld. Sooike wist niet wat hem overkwam. Was hij werkelijk zó zat?

Toen het café van J. Van Gool de deuren sloot, kwam er een café tegenover de weg naar de Pannenhoeef. Jos Goos was de uitbater. Waar nu de gordijnschuur is, was er een opslagplaats van meststoffen. Bij Pannenhoeef kermis werd er plaats gemaakt in deze schuur om er een dansvloer te leggen. Er werden ring- kegel- en kaartwedstrijden gehouden, en de mensen uit het 'Dorp' kwamen er hun pintjes drinken.

Aan de GRENS waren er drie café's: **Café Botermans**, nu **de Grens** genoemd, **Café De Bungalow** bij Martha Kloek, een danscafé met orgel. Martha en haar man mestten heel wat varkens in de hokken achter het café. Als de klanten klaagden over de stank in de bungalow, riep ze naar haar man: "Spuiten, spuiten!" En manlief haalde een verfrissende spuitbus boven om de stank te verdrijven. Ten slotte was er nog 't **Tolhuis** bij Karel Van De Laer. Vele arbeiders uit onze streek

trokken naar Nederland om er te werken, naar Oss (de vleesfabriek), naar Tilburg (de Volt) en Eindhoven (Philips). Op vrijdag hadden ze hun loon gebeurd en werd er op de terugweg steeds halt gehouden bij het Tolhuis. Er werd gedanst op de muziek die uit de 'Jukebox' klonk, zo lang tot de boter die ze gesmokkeld hadden uit hun broekspijpen liep of viel.

Op dit ogenblik zijn er in de Dorpsstraat nog twee café's: **café Mitje** en **de Tramhalt**. Die laatste is nu jeugdcafé en lokaal van de supportersclub van F.C. Poppel.

Op de Tilburgseweg is er nog eentje: **'t Slokje**

Aan de grens zien we er nog twee: **De Grens** en **De Bungalow**.

Verder is er een café aan camping Tulderheyde, **'t Jachthuis**.

Het aantal herbergen in vroegere tijden - er is een tijd geweest dat er 23 waren in Poppel - betekende dat onze ouders en onze voorouders op tijd en stond hielden van een babbeltje, een grap, een goed pintje of borreltje en dat ze op hun manier veel leuke konden maken. Ik heb in 't algemeen enkele beklijvende verhalen opgetekend. Ik weet dat ik niet volledig kan zijn geweest.

Plaatsnamen in Weelde. (Vervolg)

Door Laurent Woestenburg

299. DIJKBEEMD I: (C.12): 1626, den dyckbeempt gelegen aen den hechsen dyck tot Weelde, S.R.11, fol.144v. Passim; 1636, den dyckbeemt gelegen in de hegge oisten des coopers westen de vrunt zuyden den neuen dyck noirden de gemyn, S.R.12, fol.115r.; 1643, den Dijckbeempt gecomen van Jan Neels, L.W.42, fol.105v. *Een beemd in de Hegge tegen de Heggestraat, waarvan toen het gedeelte op de grens met Poppel ws. nog de Nieuwe Dijk genoemd werd.*

300. DIJKBEEMD II: (F.12): 1650, den Dyckbeempt geregenoot oosten aen erve Bols weduwe Aert Peeters westen de vrunte oft dyck

zuyden de vrunt ende noorden de Aa, S.R.13, fol.159r.; 1673, een stuck erven soo groes als lant genaempt de vooslap ende den dyckbeempt geregenoot oosten ende westen de vrunte suijden Jacop Wouters noorden den Dijck met de brugge, R.B.40, fol.13r. *Een beemd aan de Schootse Brug.*

301. DIJKBEEMD III: (C.13): 1668, parceil erven oft beempt soo lant als groes gelegen aende hegshe brugge ende genaempt den Dijckbeempt geregenoet oosten de stroem westen de vroente zuyden S.R.14, fol.115v. *Laag weideland op de linkeroever van de Aa.*

302. DIJKDRIES: (F.10): 1643, den dijckdries comende aende heerstraet, L.W.42, fol.77v.; 1781, Item een parcheel weyde gemeynelyck genaemt den dijckdriesch gelegen in de straet alhier paelende oost d'heer van Heijst zuyt Jacobus de Bont west ende noort de straet, S.R.23, fol.27r.; 1910, Dyckdries, Tax.1910, 3, blz.183; Dyck dries, K. K2. *Een dries in Weelde-Straat tegen de Vianenstraat, bestaande uit tamelijk laaggelegen bouwland.*

302bis. DIJKEN: 1643, het dijken, L.W.42, fol.122v.

303. DIJKSE AKKER: (D.11): 1452, den dijcschen acker, A.K.180, fol.1r.; 1680, Op lant ter heggen den dycsenacker oisten Dirick Cornelis westen Jan Bacx Kindt loopenacker suyden syn selffs ende noorden d'ackerstraet, K.A.74, fol.14r. *Een hogere akker naast de laaggelegen Lopenakker in de Heibraak.*

304. DIJKSKE: (F.7): 1368, opten wouwer ende dijcsken, R.T.1368, fol.55v.; 1410, opten wuwer opt dijcske, C.B.T.1, fol.72v.; 1643, Item noch eenen akker het dijcxscen, L.W.42, fol.23v.; 1677, een parceel erve genaemt het Dijcxken geregenoit, oisten westen zuyden ende noorden Arthur Bermeers, S.R.15, fol.16v.; 1698, waer van de huysinge ende aenstede is geregenoit oisten 't hooghlant ende Jacob Goedens acker genaemt het dycxken west de straet, S.R.16, fol.50r. *Een akker op het Geeneinde tussen het Achterste Laar en de Koningstraat.*

305. DIJSSELAKKER: (D.12): 1643, den dijssel acker, L.W.42, fol.106v.; 1643, den dijsselacker, L.W.42, fol.102r.; 1643, den dijssen acker, L.W.42, fol.99r.; 1653, acker genaemt den dysteracker gelegen in de Hegge tot Weelde gerenoot oosten des coopers westen Jan Bacx nomine uxoris, zuyden Lambrecht Lenaerts noorden d'ackerstraet, S.R.13, fol.244v.; 17e eeuw, Jesper Dircx den dyssel acker oist Aert Dircken ende zuyden deselven ende syns, west Wouter Bacx kinderen noorden d'ackerstraetken, Z.W.41, fol.103v. *Een hoge akker langs het Akkerstraatje in de Hegge. Het landschap vertoont het uitzicht van een hogen*

kam waar op het hoogste gedeelte de zeer drassige Akkerstraat loopt in een gleuf. De Dysselakker vormt het hellend vlak ten zuiden van de baan en reikt tot tegen het Straatsloopke.

306. DILIS KLASENAKKER: 1698, de voorszeyde hellicht van Dilis Claessen ackerken verkoght te hebben aen Herman Coppens, S.R.16, fol.65r.; 1698, eenen acker genaemt Dilis Claessen acker gelegen 't voorszeyde ackerken alhier in de Hegge oistwaert de wederhellicht, west Herman Cornelis zuyt d'erffgenamen Jan Van Gestel ende noorden Jan Hanssen kinderen, S.R.16, fol.64v. *Een akker in de Hegge.*

307. DILRE: 1331 (1619), sitas infra limitis, videlicet a loco dicto de Gehulde, usque vershot, de vershot ad locum dictum ten Dilre inter Baerle et Welde, et ab illo loco usque Lervisfor, de Lervisfort usque Rovert, de Rovert usque Tuldeke, de Tuldele usque mirdermere, R.A.T.fol.2r. *Een grenstoponiem tussen Baarle Hertog en Weelde.*

308. DIPO: (D.11): 1956, de Dipo, V. *Een akker in de Heibraak.*

309. DIRKEN AANSTEDDE: (E.9.): 1680, Op huys hoff genaemt Dircken aenstede oisten Peeters Peeter Hermans kinderen nieuw erve westen hens selffs zuyden Aert Peeters Vermeulen ende noorden d'ackerstraet, K.A.74, fol.6v. *Een stede in de Meir.*

310. DISKUIL: (F.10): 1784, Jacobus Van den Heuvel aen den zuytschen heijkant achter den discuyl rontomme vroente acht en veertigh roeden, M.E.44, fol.4r. *Op de Zuid-Heikant bleven enkele stukken tamelijk lang braak liggen. De reden was ws. de lage en drassige ligging. De Diskuil moet het stuk zijn dat nu nog braak ligt en met kreupelhout begroeid is. De rest werd later Polder genoemd.*

311. DISTELHOF: 1611, Noch eenen driesch geheeten den distelhoff suyt aen een ackerstraet ten westen ende ten oisten aen erve Adriaen Rethys, A.A.511, fol.41r. *Een voor ons verder onbekend toponiem.*

312. DISTELS: (F.12): 1910, dessel, Tax.1910, 3, blz.188; 1956, de Distels, V. *Een hellende weide op het Schoot. Men gaf de naam naar de weelderig tierende distelplant. Op de rand ervan ligt nu nog een lage reep met riet en onkruid begroeid.*

313. DODENHOF: (F.8): 1638, ut den doeden hof geleghen aende elsestraet, K.A.27, fol.8v.; 1682, uyt den dooden hof aende else straet, K.A.29, fol.6r.; 1766, uyt den dooden hof aen de else straet achter syn stede gelegen opt laer, aen het hof naer de westen ende noordt Peeter Steenhuysen, K.A.31, fol.5r. *De laatste bewijsplaats houdt een onmogelijkheid in. Blijkbaar is hier het Kerkhof bedoeld dat bij de Eelsestraat kan gelegen hebben in de nabijheid van de Kerk. In dit geval gaat de bepaling "Laar" niet op. Trouwens, de Eelsestraat is naar de plaatsbepaling in geen geval te verenigen met het Laar. Terwijl nu het kerkhof rond de kerk en het Hof ten Bergen gelegen hebben, doch nog binnen de Burcht.*

314. DOEIEN: (E.11): 1956, de Doeien, V. *Een akker in de Hegge tegen het Straatsloopke.*

315. DOELAKKER: (E.10): 1643, Den dhoelacker, L.W.42, fol.68r.; 1649, den doolacker, schatsacker, S.R.13, fol.147v.; 1659, in seecker ackers genaemt het poets den doelacker, S.R.13, fol.321v. Passim; 17e eeuw, Deselve Buycx den doelacker oisten ende noorden juffrouwe De Roy, Z.W.41, fol.71r.; 1727, Item den doelacker oist ende suyden de straet west sijn selffs ende noirden Jouffrouwe de Roy, S.R.18, fol.179r. *Dit is de akker waarop de Scheutboom stond. Zie Scheutboom, nr.1467 en Doelstraat, nr.317.*

316. DOELS HOEVEN: (E.10): 1442, op doels hoeven, R.T.1442, fol.132v.; 1633, opte doels hoeven, K.A.73, fol.2v.; 1787, de doelshoeven oost ende noort ende zuyt ende noort de straet nu hun selfs nieuwerf, west J.B.Schats, K.A.77, fol.2v. *Ws. de huizen die bij den Doelakker stonden grenzende ten oosten aan de Grote Baan, ten westen aan eigendom van J.B.Schats en ten noorden aan de Groes.*

317. DOELSTRAAT: (E.10): 1641, de doelstraet, S.R.12, fol.204v.; 1663, duelstraet, S.R.14, fol.47v.; 1665, duelstraet, S.R.14, fol.68r.; 1667, achter de dhoelstraet tot de Winckelsstraet toe geregenoit het Buchtien, S.R.14, fol.98v.; 1667, gelegen alhier inde dhoelstraet genaemt Thyskens acker, S.R.14, fol.98r.; 1678, parceel lants genaemt het buchtken als hy by gelegen alhier inde doelstraet tot Weelde geregenoot oisten Willem Deens kinderen, wester Pieter Buycx aenstede zuyden de vercoopers weijden ende noirden de heghsche straet, S.R.15, fol.28v.; Passim; 1682, de heghse doolstraet, K.A.29, fol.82r.; 1682, de doolstraet naer den winckel, K.A.29, fol.42r.; 1687 ende 1689, de doelstraete, S.R.15, fol.196v.; 1691, genaemt den scavoit geregenoit oistwaert Jacobus Bols, suyden het Doelstratien, S.R.15, fol.221v.; 1740, inde Doolstraet. *Het voorste gedeelte van de Heggestraat.*

318. DONDEERSWIJK: 1648, donderswijck, S.R.13, fol.114v.

319. DOORSDONK: 1452, die doersdonck, A.K.180, fol.1r.

320. DORENBRAAKSTRAATJE: (E.8): Doorebraeckstraetie, B.46. *Een zijstraatje van de Meirsestraat, dat toegang verleent tot de Dorenbraak.*

321. DOREN: (F.7): 1387, op lant achter den Doren, R.T.1387, fol.39v.; 1417, Aermt Bac, op al sijn goet, opt lant achter den doren, ende op 1 uytland bi die scuere, R.T.1417, fol.78r.; 1635, aent geneynde by den dooren, 61, fol.17r.; 1727, gestaen ende geleghen aenden Doeren alhier oist, S.R.18, fol.178v.; 1728, gestaen ende geleghen alhier aende Doren genaemt den Engel, V.62, fol.216r. *Een stuk land waarop de herberg de "Engel" moet gestaan hebben.*

322. DORENAKKER I: (E.10): 1956, Dorenakker, V. *Een akker tegen de Grote Baan waar nu een hoeve op staat met een boomgaard.*

323. DORENAKKER II: (E.10): 1910, Doorenakker, Tax. 1910, 3, blz.182; 1956, Dorenakker, V. Een akker op het Groot Water.

324. DORENBRAAK: (F.7): 1621, de dorenbraeck, S.R.11, fol.17r.; 1637, de dorenbraeck gelegen alhier tot Weelde aent Geenynde zuyden aen de poppelsschen acker, S.R.12, fol.131v.; 1643, Item den acker inde Dorenbraeck, L.W.42, fol.29r.; 1685, Item eenen acker in de Dornebraeck geregenoot oisten d'erffegenamen Jan Mathijssen westen Daniel van de Nieuwenhuyse kinderen voorszeyde zuyden syn selfs ende noirden Daniel van de Nieuwenhuyse voornoemt ende Cornelis Balemans, S.R.15, fol.138v.; 1690, erven genaempt de enghe meir groot hondert ende twelft roeden gelegen aen de doerebraecken, S.R.15, fol.199v.; 1693, genaempt het een het dorenbraeck d'ander secker stuck lants genaemt de kevie, het derde genaemt het ossevenneken en het vierde seecker wyken genaemt het ryken, S.R.15, fol.254v.; 17e eeuw, Den heere Kersmaeckers van eenen acker genaemt de dorenbraeck oist d'erffegenamen Jan Mathys Eelens westen ende noorden des voorschreven Magriet van den Nieuwenhuys cum suis ende noorden haers selfs, Z.W.41, fol.31v.; 17e eeuw, eenen acker genaemt de doerenbraeck geregenoot oisten aen erve der kinderen Jan Maryssen westen ende noirden d'ackerstraet suyden aen erve der kinderen, 61, fol.59r.; 1755, 4 coop. 16 bedden den dorenbraeck, V.63, fol.263r.; 1794, Dorenbraeck, K.A.59, fol.4r.; 1956, Doorbraak, V. Gelegen op het Geeneinde. Deze bestaat uitsluitend uit akkers op dit ogenblik.

325. DORISDRIES: (F.9): 1675, met het raepackerken genaempt Doris Dries geregenoot oisten den secretaris Lemmens kynder ende Nicolaes Marinus westen Huybrecht Adriaen Coninx ende Anthonis Keteleers benefens de kynderen Nicolaes van den Kijboom, S.R.14, fol.264v. Een dries in de Eelse Straat? Ook genaamd raapakker, nr.1382.

326. DORKXBEEMD: (C.13): 1643, Dorex beempt aenden heghsen Dijk, L.W.42,

fol.100r. Een beemd op de Hegse Dijk tegen de Aa.

327. DORP: 1956, Dorp, K2., V. Het Centrum van Weelde wordt zo genaemd, T.T.Z. de agglomeratie rond de Sint-Michielskerk.

328. DRAAIBOOM: 1643, Item tland binnen tegens den H.Geest oft draeijboom, L.W.42, fol.36v. Een van de twee nu nog in namen voortlevende draaibomen. Deze was gelegen op het Geeneinde, maar het is ons niet mogelijk de ligging nader te bepalen.

329. DRAAIBOOMSWEG: (H.9): Draevboomsweeg, B.161. De weg die rond de Rode Draaiboom ligt. Samen met de Aa en de Arendonkweg sluit deze een vierkant stuk af.

330. DRAAIVEN: (G.2): 1956, het Draaiven, V. Het grensgebied in het westen van Weelde is zeer moerassig. Op verschillende plaatsen liggen zelfs vennen die steeds met water gevuld zijn. Een van de kleinste vennen is het Draaiven.

331. DRANK: (L.7): 1956, den Drank, V. Op en rond het vliegveld in het zuiden van Weelde treffen wij midden de vroegere heide evenzeer waterplassen aan. Twee ervan zijn Dranknamen. Deze drank ligt op de Leemputten, terwijl de Paardsdrank veel meer oostelijk ligt.

332. DREEF: (F.8): 1956, Dreef, De korte dreef die de Koning Albertstraat met de Sint-Michielskerk verbindt en langs het Hof loopt heet de Dreef en is met lindenbomen beplant. De eigenlijke naam is Lijkweg, nr.1068.

333. DRIBBELSEINDE: (F.6): 1453, op het hoogheijnd genaemt de dribbels, K.A.67, IV, fol.3r.; 1614, Marten Goris uijt zijn goet opt Dribbels eiendt opt hoocheijnt, K.A.141, I, fol.3r. Een stuk ontgonnen land van het lager gelegen gedeelte op het Hoogeinde.

334. DRIEBOS: (F.9): 1380 (1438), de driesbosch, A.K.135, fol.1r.; 1438, ander stuck lants gheheeten die driesbosch ligghende tusschen lant Michiels Volders ende

Ghijsbrechts Bax, A.K.135, fol.1r.; 1627, Scheijdinge en deijlinge van ende aengaende selver eenen Acker genaemt den driebos gelegen neffens den Kerckpat tot Weelde genaemt Adriaen Brauwers Acker, S.R.11, fol.202r.; 1627, sterkoorackeracker ofte driebossen, S.R.11, fol.196v.; 1638, den driesbosch, K.A.28, fol.22v.; 1639, driebos gelegen inden straetschen acker oisten aen erffenisse Coenraet Hendrickx westen den weerdeel, S.R.12, fol.151r.; 1643, Item den acker aenden driebos, L.W.42, fol.28v.; 1645, driebosch gelegen in den straetschen acker, S.R.12, fol.270v.; 1668, acker ende dries genaemt den driebosch gelegen alhier inde acker tusschen de Kerck ende de Capelle geregenoit oisten des coopers westen Cornelis Cooijmans, suyden Herman Jans, S.R.14, fol.104r.; 1681, inde driesbosch, K.A.158, fol.7v.; Passim; 1682, in eenen acker genaemt den driesbosch regenoot oost de erfgenamen Francoijs van Gilse, zuyt het loopken, west het molenstraetien, noort den kerkwegh naer de straet, K.A.29, fol.20r.; 1693, den Willichacker ofte driebos gelegen alhier in de moleneyntse acker oistwaert de weduwe van Gilse noorden Bartholomeus Goossens westen Juffrouwe De Roy ende suyden Cornelis Coymans, S.R.15, fol.250r.; Passim; 1697, Item eenen acker genaemt den driebos commende west den driebos ende noort den Kerckpad groot dryhondertdrij roeden, S.R.16, fol.362r.; 17e eeuw, De weduwe ende kinderen Franchois van Gilse van eenen acker genaemt den driebos van tevooren in 2 posten staende oistwaert juffrouw De Roy, west den driehoek ende noirden de kerckpat, Z.W.41, fol.55r.; 17e eeuw, eenen acker aenden driebos oisten Z.W.41, fol.44v.;

1746, Item sekeren eenen acker genaemt den driebosch geregenoit oost Joasse de Roy weest den Driehoek ende noort de Kerckpat getaxieert op, S.R.21, fol.174v.; Drvbosschen B.18, 171, Passim; Drij Bosschen, W.6. 433, Passim; 1763, den driesbos regenootende oost de ergenamen van Frans Hendrick van Gilse, zuyt het loopken, noort de Kerckweg, K.A.31, fol.18r. *Akkers in de Straatse Akkers gelegen tegen de Moleneindse akkers. Zij werden ook wel eens Wilgakker genoemd. Hier richt men het nieuwe gemeentehuis op.*

335. DRIE BRAKEN: Drij Braeken, W.7. *Hier is ws. de Ooibraak weerom bedoeld. Ten minste, de plaats wijst het uit. Vgl. nr.1254.*

336. DRIEHOEK: (F.G.9): 1643, Item den driehoek, L.W.42, fol.56r.; 17e eeuw, De weduwe ende kinderen Franchois Van Gilse van eenen acker genaemt den driebos van tevooren in 2 posten staende oistwaert juffrouw De Roy west den driehoek ende noirden de kerckpat, Z.W.41, fol.55r.; 1746, Item sekeren eenen acker genaemt den driebosch geregenoit oost Joasse De Roy weest den Driehoek ende noort de Kerckpat getaxieert op, S.R.21, fol.174v. *Een akker gelegen tussen de Driebos en het Moleneinde. Hij heeft de vorm van een driehoek.*

337. DRIEHOEKSTRAAT: (F.11): Driehoekstraet, B.70. *Een veldweg op het Schoot, die met de Lage- en Hoogemierdeweg een driehoekig stuk weideland aftekent.*

